

ПРАБЛЕМЫ І АСАБЛІВАСЦІ ПЕРАКЛАДУ ІТ-ТЭРМІНАЎ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Шорац Д.В., Казлоў М.У.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Албурт А.А. – старшы выкладчык

Мэта гэтай работы – правесці комплексны аналіз лінгвістычных аспектаў перакладу іТ-тэрмінаў з англійскай і іншых моў на беларускую. Выраўнаюцца задачы па вывучэнні канцэптуалізацыі іТ-тэрмінаў і выяўленне асаблівасцей іх успрымання ў розных культурах; аналізе структурных і граматычных аспектаў перакладу іТ-тэрмінаў з улікам спецыфікі беларускай мовы; даследаванні праблем, звязаных з выбарам лексічных адзінак у перакладзе іТ-тэрмінаў, і распрацоўцы стратэгіі для эфектыўнага адаптавання тэрміналогіі; аналізе уплыву глабальных тэндэнцый у ІТ-сферы на лінгвістычны пераклад і ацэнцы дынамікі ўкаранення новых тэрмінаў у беларускую мову.

З улікам развіцця інфармацыйных тэхналогій і ўзмацнення працэсаў глабалізацыі, пытанне адаптацыі тэхнічнай тэрміналогіі ў сферы ІТ на беларускую мову становіцца ўсё больш актуальным. Англійская мова з'яўляецца асноўнай мовай камунікацыі ў гэтай галіне, аднак яе выкарыстанне стварае пэўныя цяжкасці пры перадачы культурных і структурных асаблівасцей беларускай мовы.

Мэта дадзенага даследавання заключаецца ў аналізе лінгвістычных аспектаў перакладу тэрмінаў ІТ, з акцэнтам на вырашэнні праблем, з якімі сутыкаюцца перакладчыкі і лінгвісты пры перакладзе зместу гэтых тэрмінаў на беларускую мову. Адмысловая ўвага надаецца выяўленню асаблівасцяў, якія характарызуюць працэс лінгвістычнага перакладу, а таксама прапанове метадаў і стратэгіі больш эфектыўнай і дакладнай адаптацыі тэхнічнай тэрміналогіі ў кантэксце беларускай мовы. Для дасягнення дадзенай мэты даследавання плануецца правесці комплексны аналіз лінгвістычных асаблівасцяў тэрмінаў ІТ, іх семантыкі і кантэкстнага выкарыстання. Таксама будуць разгледжаны розныя падыходы да перакладу тэхнічнай тэрміналогіі і вызначаны найбольш эфектыўныя метады адаптацыі тэрмінаў на беларускую мову.

Актуальнасць даследавання абумоўлена не толькі распаўсюджваннем інфармацыйных тэхналогій, але і неабходнасцю забяспячэння эфектыўнага ўзаемаразумення паміж спецыялістамі ў ІТ-сферы з розных краін і культурных асяроддзяў. Праблемы пераводу ІТ-тэрмінаў становяцца важным аспектам у галіне прафесійных зносін і ўплываюць на эфектыўнасць міжнароднага супрацоўніцтва ў гэтай галіне.

Метадалогія

Для дасягнення пастаўленай мэты быў праведзены агляд навуковай літаратуры, злучанай з прафесійнай камунікацыяй у іТ-асяроддзі і асаблівасцямі беларускай мовы. Быў праведзены аналіз тэхнічнай тэрміналогіі, што выкарыстоўваецца ў ІТ-сферы на беларускай мове, а таксама вывучаны стылістычныя асаблівасці і культурныя нюансы, што ўплываюць на прафесійную камунікацыю.

Праблематыка. Абмежаваны слоўнікавы запас: Беларуская мова ў ІТ-сферы можа сутыкнуцца з абмежаваннямі ў слоўнікавы запас, асабліва ў дачыненні да спецыялізаванай тэрміналогіі. У сувязі з гэтым можа ўзнікнуць неабходнасць выкарыстання замежных слоў ці адаптацыі іх на беларускую мову.

Адсутнасць адзінага стандарту: У сувязі з адсутнасцю адзінага стандарту беларускай мовы ў ІТ-асяроддзі, магчымыя адрозненні ў перавагах і звычках выкарыстання тэрмінаў і граматычных канструкцый. Гэта можа выклікаць некаторыя цяжкасці ў разуменні і інтэрпрэтацыі паведамленняў.

Недахоп спецыялізаваных рэсурсаў: Калі справа даходзіць да пошуку інфармацыі ці дакументацыі на беларускай мове ў ІТ-сферы, могуць узнікнуць цяжкасці з-за адсутнасці дастатковай колькасці

спецыялізаваных рэсурсаў на гэтай мове. Гэта можа абцяжарыць працэс навучання і доступ да актуальных матэрыялаў.

Культурныя адрозненні: У ІТ-асяроддзі могуць працаваць спецыялісты з розных культурных і моўных асяроддзяў, што можа прывесці да культурных адрозненняў у камунікацыі. Неабходна быць уважлівымі да культурных асаблівасцей і адрозненняў ва ўспрыманні інфармацыі, каб пазбегнуць непаразуменняў і канфліктаў.

Развіццё беларускай мовы ў ІТ-сферы: З часам беларуская мова становіцца ўсё больш актыўнай у ІТ-сферы, і з'яўляюцца новыя спецыялізаваныя тэрміны і канструкцыі. Гэта патрабуе ад прафесіяналаў пастаяннага абнаўлення і пашырэння свайго слоўнікавага запаса, каб быць у курсе апошніх тэндэнцый і распрацовак.

Дзеянні па інтэграцыі беларускай мовы ў ІТ сферу. У пачатку 2000-х гг., калі ў Беларусі пачалі з'яўляцца першыя камп'ютары, адразу ж з'явіліся і людзі, якія жадалі карыстацца імі на сваёй роднай мове. Тады шматлікія інжынеры пачалі перекладаць і перапісваць праграмы на беларускую мову, таму сёння юне прыкметная колькасць такіх праграм. Праграм, якімі мы карыстаемся кожны дзень, але можам і не задумвацца, што там ёсць наша з вамі мова. Mozilla, µTorrent, AIMP, Media Player Classic, KMPlayer, Total Commander, FreeCommander – усе гэтыя праграмы маюць афіцыйны пераклад на беларускую мову.

У нашы дні не змяншаецца імкненне да ўкаранення беларускай мовы. Каманда энтузіястаў перакладае аперацыйную сістэму Ubuntu на беларускую. Цяпер гатова прыблізна 20% юных радкоў, і праект шукае новых удзельнікаў. Запыталі аднаго з перакладчыкаў, чаму менавіта Ubuntu і як можна дапамагчы ініцыятыве.

«Выпраўляем тое, што было перакладзена больш як за 20 гадоў юнавання беларускамоўнага Linux»

Не так даўно праект `movalow` назваў «праектам тыдня» лакалізацыя аперацыйнай сістэмы Ubuntu — праект валанцёрскага перакладу адной з найбольш папулярных аперацыйных сістэм на беларускую мову. На дадзены момант ужо інтэграваныя платформы Launchpad і Crowdin для магчымасці зручнай працы над перакладам. Тэрміналагічная база была створаная на падставе гласарыяў Google і Samsung. Некаторыя тэрміны былі ўзятыя з адкрытых крыніц.

Аналіз паказаў, што прафесійная камунікацыя ў ІТ-асяроддзі на беларускай мове мае свае асаблівасці і выклікі. Адным з галоўных аспектаў з'яўляецца тэхнічная тэрміналогія, якая часта запазычваецца з англійскай мовы. У сувязі з гэтым узнікае неабходнасць у распрацоўцы і стандартызацыі беларускіх эквівалентаў для тэхнічных тэрмінаў, каб забяспечыць аднастайнасць і разуменне сярод спецыялістаў. Акрамя таго, стылютычныя асаблівасці беларускай мовы, такія як ужыванне фармальных і нефармальных зваротаў, патрабуюць асаблівай увагі пры прафесійнай камунікацыі. Неабходна распрацаваць рэкамендацыі і стандарты, якія дапамогуць спецыялістам выбраць прыдатны стыль зносін у розных сітуацыях.

Культурныя нюансы таксама адыгрываюць важную ролю ў прафесійнай камунікацыі. Узаемаразуменне і захаванне культурных асаблівасцей у зносінах з калегамі з розных краін і культур могуць павысіць эфектыўнасць работы і знізіць магчымыя канфлікты.

Прафесійная камунікацыя ў ІТ-асяроддзі на беларускай мове прадстаўляе некаторыя выклікі і патрабуе пэўных адаптацый. Для аптымізацыі працэсу камунікацыі рэкамендуецца распрацоўка стандартаў і рэкамендацый, улік тэхнічнай тэрміналогіі, стылютычных асаблівасцей і культурных нюансаў. Далейшыя даследаванні ў гэтай галіне могуць быць накіраваны на стварэнне лінгвістычных рэсурсаў, навучальных матэрыялаў і інструментаў, якія садзейнічаюць паляпшэнню прафесійнай камунікацыі на беларускай мове ў ІТ-асяроддзі.